

Journal of
Buddhist Innovation Review

มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ

Cultivating Morality in Kindergarten Students By Using Buddhist Integration Research Articles

บทความวิจัย

สุรางคณา เตื่อติสอน Surangkana Tuatison

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Ph.D. Student Department of Buddhist Studies Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: maggietuatison@gmail.com

Article history:

Received: September 8, 2023 / Accepted: November 9, 2023
Revised: November 29, 2023 / Available Online: December 3, 2023

บทคัดย่อ

ดุษฎีนิพนธ์เรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์ คือ 1.เพื่อศึกษาหลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับอนุบาล 2.เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ใช้สำหรับการบูรณาการกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล 3.เพื่อนำเสนอการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 19 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1.หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอนุบาล จะต้องจัดหลักสูตร ตามแผนพัฒนาการศึกษาของประเทศ สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก 4 ด้าน เนื้อหาเกี่ยวข้องกับตัวเอง จัดกิจกรรมหลากหลาย ประเมินผลเด็กรายบุคคล 2.การนำหลัก ทาน การแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล ศีล คือ การอยู่ร่วมกันอย่างมีให้เกียรติซึ่งกัน เกิดความสุข และภavana คือ การพัฒนาด้านกาย ศีล จิต ปัญญา และ 3. สามารถปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ ได้ 4 ด้าน คือ 1)ด้านหลักสูตรเด็กมีปัญญาที่ตีความความสามารถของตนเองสู่สากล เพื่อการแสดงออกต่อผู้อื่นด้วยความเอื้ออารี รู้หน้าที่ เต็มศักยภาพ เนื้อหาการเรียนรู้ แผนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน 2)การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลาย สร้างสุขลักษณะนิสัยที่ดีงาม เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา พัฒนาความเคยชินไปสู่ความเป็นผู้ให้ ใช้ปัญญาแก้ปัญหาด้วยความสุข 3) สื่อและบรรยากาศที่อบอุ่น ร่มเย็น เป็นมิตร ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ ใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดัดแปลงสื่อรอบตัวอย่างสร้างสรรค์ 4)การวัดและประเมินผล รายบุคคลหลากหลายวิธี ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรมที่ดีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ต่อคนอื่น ดูแลยกระดับจิตใจไม่ตกไปในทางหม่นหมอง และใช้ปัญญาจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความคิด ความรู้ที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: การปลูกฝังคุณธรรม; นักเรียนระดับอนุบาล; พุทธบูรณาการ

Abstract

Dissertation on “Cultivating Morality in Kindergarten Students by Using Buddhist Integration” aims to reach the following objectives: 1. To study the principles of organizing education for kindergarten children. 2. To study the Buddhist principle to integrate and cultivate morality in kindergarten students, and 3. To propose the way to cultivate morality in kindergarten students by using Buddhist integration. This is qualitative research. There were 19 key informants/people participated in in-depth interview. Data were analyzed and presented in a descriptive analysis.

The research findings were 1. The kindergarten education principle must be organized to align with the country's educational development plan and align with the 4 developmental areas for children which relevant contents, variety of activities are organized and well integration of individual assessment. 2. Adopting the principles of giving, sharing, generosity and support. Precepts will promote well living together with respect each other, creating happiness. And meditation will promote the development of body, morality, mind, and wisdom. 3. Virtue can be instilled in kindergarten students through Buddhist integration in four aspects as follows: 1) Curriculum: Children with intelligence would bring their abilities to the world. To express kindness to others, have responsibilities, and reach their full potential. Learning content and lesson plans should encourage students to apply in their daily lives. 2) Organizing a variety of teaching and learning activities shall create good hygiene habits. Learning can happen anytime which lead to develop the habit of being a giver and use their intelligence to solve problems with happiness. 3) Media and atmosphere that are warm, cool, friendly would promote the passion for learning and creation. The cost-effective use of materials which could be modified from the surrounding media would be friendly to the environment. 4) Measurement and evaluation Individuals in various ways covering both good behavior towards the environment and towards others. Elevating the mind to ensure it won't be falling into a gloomy way and use intelligence to creatively deal with problems, with right thoughts and knowledge.

Keywords: Cultivating Morality; Kindergarten Students; Buddhist Integration

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปสู่การใช้ชีวิตแบบครอบครัวเดี่ยว การดูแลลูกจึงมีเพียง พ่อ แม่ ที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้มีความรักความอบอุ่นแก่ลูก ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจทำให้ทุกครอบครัวต้องดิ้นรนหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในครัวเรือนให้เพียงพอการใช้ชีวิตที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบ แข่งขัน ในเวลาที่มีอย่างจำกัด สร้างความกดดันและกังวลใจให้กับพ่อ แม่ การอยู่ในสังคมที่เอารัดเอาเปรียบ ทำให้การดำรงชีวิตเป็นไปเพื่อประโยชน์ตนมากกว่าเพื่อสังคม เป็นสาเหตุให้เด็กโดยเฉพาะวัยอนุบาลขาดความรักความอบอุ่น (อุษา แดงทอง, 2563, หน้า 78-86) ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ถดถอย เด็กปฐมวัยที่กำลังเติบโตขึ้นมาวันนี้มีทักษะในการเข้าสังคมที่ถดถอยลง เช่น การไม่รู้จักรับแบ่งปัน ความก้าวร้าว เอาแต่ใจ ไม่ใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น ขาดน้ำใจ ไม่เคารพกฎ กติกา สมาธิในการเรียนรู้น้อย สนใจสิ่งรอบตัวในช่วงเวลาสั้นๆ กล่าวว่า ควรให้ความสำคัญในการให้ประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัยเพราะเด็กในวัยดังกล่าวมักมีปัญหาในการ

ยอมรับจากเพื่อน และยังนำไปสู่ปัญหาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งการพัฒนาทางสังคมของเด็กปฐมวัย ควรมุ่งให้เด็กรู้จักและคำนึงถึงผู้อื่น แนวทางสร้างและพัฒนาเด็กให้มีทักษะทางสังคม ต้องเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย (Bloom B.S., 1964, p. 215) โดยมีแนวทางหลัก ได้แก่ การสร้างมิตรภาพ การเรียนรู้จักการเป็นผู้ให้มากกว่าที่จะเป็นผู้รับฝ่ายเดียวการสอนให้คิดถึงผู้อื่นโดยการเอาใจเขามาใส่ใจเรา การทำงานเป็นทีม ต้องปลูกฝังให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมไปพร้อมกัน เพื่อสร้างจิตสำนึกให้เด็กปฐมวัยเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม รับรู้ และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจกัน ตลอดจนการช่วยเหลือแบ่งปัน พฤติกรรมเหล่านี้ส่งเสริมให้เด็กเกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อสังคม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้ใหญ่ต้องเป็นแม่แบบทางคุณธรรมให้เด็กการพัฒนาคุณธรรมเด็กปฐมวัยต้องพัฒนาการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ เป็นช่วงวัยสำคัญในการวางรากฐานสติปัญญา ความสามารถ ความฉลาดทางอารมณ์ บุคลิกภาพ มุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นระยะเวลาที่สำคัญที่สุดในการอบรมกล่อมเกลา และปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี เพราะการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การเริ่มต้นฝึกคุณลักษณะ คุณนิสัยที่ดีงาม เป็นเรื่องที่ต้องบ่มเพาะ ดังนั้นครูถือเป็นตัวแทนการขัดเกลาพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่สำคัญในสถานศึกษา มีบทบาทเป็นทั้งผู้จัดการเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างที่ดีในชีวิตประจำวัน จากข้อมูลที่กำลังกล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัย มีความสนใจทำคุณลิขิต เรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับอนุบาล
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่ใช้สำหรับการบูรณาการกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล
3. เพื่อนำเสนอการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ

วิธีการดำเนินวิจัย

งานวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Source) ได้แก่จากคัมภีร์พระไตรปิฎก และอรรถกถา ภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อให้ทราบถึงหลักในพุทธธรรมสำหรับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนตามที่พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงไว้เป็นหลักฐานปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่หนังสือ ตำราวิทยานิพนธ์ บทความ และเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องและมีประเด็นย่อยในการวิเคราะห์เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญหลักการ และแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเด็กระดับอนุบาล

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาข้อมูลภาคสนามใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึกจากคำถามแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการเห็นชอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผ่านการตรวจสอบอนุมัติจากผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.1 กลุ่มที่ 1 คือ นักเรียนระดับอนุบาล 5 คน

3.2 กลุ่มที่ 2 คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็ก ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและ ผู้ปกครอง 10 คน

3.3 กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการที่มีความรู้ทางด้านพระพุทธศาสนากำหนดไว้จำนวน 4 รูป/คน โดยแบ่งเป็นพระภิกษุสงฆ์ 1 รูป และคฤหัสถ์ 3 คน

ขั้นตอนที่ 4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบคำถามสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ส่งหนังสือพร้อมเอกสารขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์แก่ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการสรุปกรอบแนวคิดการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการและอธิบายสาระสำคัญเพื่อการวิจัยแก่ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการ

4.2 นัดเวลาขอสัมภาษณ์ต่อผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการ เพื่อขอทราบแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ

4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุป

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผล สังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเอกสารและการลงภาคสนามเพื่อการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีวิธีการดังนี้

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ

5.2 นำข้อความจากการสัมภาษณ์ จัดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็น ประมวลผล สังเคราะห์ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

5.3 วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและภาคสนาม ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและนำเสนอในลำดับต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ นำเสนอผลการวิจัยโดยทำการสรุปเนื้อหา เขียนบรรยายเชิงวิเคราะห์ เพิ่มเติมข้อเสนอแนะทั้งในด้านเนื้อหาและประเด็นในการทำวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ” เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้แนวทางเรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ” โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้คือผลการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ประเด็นที่สำคัญประกอบด้วย ประเด็นที่ 1 หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กระดับอนุบาล ประเด็นที่ 2 หลักพุทธธรรมที่ใช้สำหรับการบูรณาการกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล และประเด็นที่ 3 การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ

โดยทั้ง 3 ประเด็นนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมาย ในรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1 หลักการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนระดับอนุบาล สรุปได้ดังนี้

1) หลักการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนักเรียนระดับอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า หลักการในการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการในทุกๆ ด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 5-43) การจัดกิจกรรมที่ควรมีความหลากหลาย ให้เกิดความน่าสนใจ บูรณาการการจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นทั้งที่มีกฎกติกาและอิสระโดยการเล่นจะเป็นการเล่นอย่างมีความหมาย การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เด็กนักเรียนได้ลงมือกระทำ บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนจะต้องมีความสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับผู้สอน ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัยการจัดการกิจกรรมที่ทำให้เกิดเป็นประสบการณ์ชีวิตตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า อย่างมีความเหมาะสมกับวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กแต่ละคนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ สอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและเกิดเป็นทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีความสุข มีการนำผลการประเมินรายบุคคลมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง เป็นการวิเคราะห์เด็กจากพฤติกรรมของเด็กที่แสดงออกมา เพื่อเปรียบเทียบจุดอ่อนจุดแข็งของเด็ก ดูว่าเด็กอยู่ในมาตรฐาน ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือว่า ก้าวหน้ากว่ามาตรฐาน สามารถนำข้อมูลจากพฤติกรรมนั้นมาวางแผนการเรียนรู้ขั้นต่อไป

ปัญหาด้านพฤติกรรมเด็กที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนระดับอนุบาล การจัดการเรียนรู้ในระดับอนุบาลโดยทั่วไปส่วนใหญ่ยังถูกพัฒนาด้านพัฒนาการไปในทางที่เน้นเรื่องการอ่านออกเขียนได้เร็วเกินไป เน้นวิชาการ จึงไม่เหมาะกับการพัฒนาในช่วงวัยอนุบาล ส่งผลต่อความสุขในการเรียนรู้ของเด็กที่ลดลงและสอดคล้องกับทำให้เด็กมีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการกิน การนอน ไม่เชื่อฟัง เจ้าอารมณ์ อยู่ไม่นิ่ง ไม่มีสมาธิ พุดไม่ชัดไม่พูดพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่ปฏิบัติตามกติกา ซึมเศร้า วิตกกังวล เครียด ก่อวุ่น พุดบด ไม่สนใจการเรียน ไม่ชอบเรียน มีนิสัยเอาแต่ใจตนเอง หวงของไม่รู้จักแบ่งปัน มีอารมณ์ก้าวร้าว พุดจาห้วน ไม่เสียสละของเล่นหรือขนม มาโรงเรียนยังร้องไห้ งอแง อยากได้อะไรอยากทำอะไรจะต้องทำให้ได้อย่างใจคิด บางครั้งถ้าถูกขัดใจ จะโมโหหรือร้องไห้เสียงดัง แสดงความก้าวร้าวออกมา พฤติกรรมของเด็กระดับอนุบาล มีผลต่อการเรียนรู้เมื่อมาโรงเรียน เพราะเป็นการปรับตัวในเข้ากับสังคมเพื่อน ครู ในโรงเรียน สถานที่ที่แตกต่างจากที่บ้าน การปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดีจะส่งผลให้เด็กสามารถเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

ประเด็นที่ 2 หลักพุทธธรรมที่ใช้สำหรับการบูรณาการกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล

ผลการวิจัยพบว่า ทานเป็นคุณธรรมของการให้บริการ เพราะเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการช่วยเหลือผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่นคือ การบริการอย่างหนึ่ง เช่นลูกช่วยแม่ทำงานบ้าน ก็เป็นการช่วยเหลือ บริการแม่ทางหนึ่ง เป็นต้น คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ เสียสละ หรือการช่วยเหลือ อาจจะเป็นการให้ข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ หรือการให้ทุนทรัพย์ก็ได้ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; เล่ม 21 ข้อ 32 หน้า 44) ศิล แปลว่า ปกติเย็น ระเบียบวินัย เป็นต้น กล่าวคือ ผู้มีศีลต้องมีกายวาจาและใจเย็นสบายไม่เร่าร้อนด้วย

ราคะ โทสะ และโมหะ เป็นผู้มียากุสจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต ศีล ๕ จึงเป็นข้อปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อสังคม จึงจำเป็นต้องเข้าใจในศีล ๕ เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนรักษาเอง และเพื่อความสงบสุขของสังคมด้วย (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; เล่ม 30 ข้อ 92 หน้า 20) ภาวนา 4 เป็นหลักธรรมที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงถึงหลักแห่งการอบรมตนเองและการพัฒนาตนเองเป็นหลักธรรมที่ภิกษุและพุทธศาสนิกชนควรเจริญไว้เนืองๆ (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; เล่ม 22 ข้อ 79 หน้า 144) การนำหลักทาน ศีล ภาวนา มาบูรณาการกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเพื่อแก้ไขปัญหาด้านพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนระดับอนุบาล โรงเรียนให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กในช่วงวัยอนุบาล การเรียนการสอนของโรงเรียนมีความเหมาะสมกับวัย

ประเด็นที่ 3 การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ ในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1) ด้านหลักสูตรปญญาดี

การจัดทำหลักสูตรที่พัฒนาศักยภาพเด็กให้มีความฉลาดเฉลียว ใช้ปัญญาไปในทางที่ดีงามมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ อยู่ร่วมในสังคมได้อย่างกลมกลืน เข้าใจความรู้สึกของตนเอง และคนอื่น อยู่กับตัวเองเป็น มีวินัยกำกับตัวเอง มีเนื้อหาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง กับตนเอง (นายกสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ, 2566) ทางร่างกาย กล้ามเนื้อมัดใหญ่ กล้ามเนื้อมัดเล็ก การใช้ท่าทาง ลักษณะแต่ละส่วนของร่างกายแสดงออกเพื่อการพัฒนาทักษะให้ได้ตามวัย และรู้จักจิตใจของตนเองมีความรู้สึก อย่างไร ชอบ ไม่ชอบ สนุก ไม่สนุก รัก เบื่อ สนใจ มีความสุข เศร้า เหงา ร้องไห้ หัวเราะ เป็นต้น การแสดงออกที่เหมาะสมที่ควร นุ่มนวล อ่อนโยน หาก การเรียนรู้โลกที่อยู่รอบตัวตั้งแต่การฝึกใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารให้ผู้คนรอบตัวเข้าใจ ผ่านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน สังคม วัฒนธรรมที่เราอาศัยอยู่ร่วมกัน การเรียนรู้วิชาการ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้โลกรอบตัวและไกลตัว โดยการจัดทำหลักสูตรโรงเรียนโดยการบูรณาการ การแบ่งปัน การให้อภัยเพื่อแผ้วเผย มีน้ำใจเป็นการสร้างอุปนิสัยที่สังคมต้องการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในขณะที่การสร้างวินัยในตนเอง การอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎกติกา อันจะทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบไม่เดือดร้อน ภายใจ จากการกระทำที่เกิดจากการพูด การกระทำในการอยู่ร่วมกัน และการพัฒนาปัญญาเพื่อให้เด็ก คิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น ฟังเป็น อันจะทำให้เด็กมีปัญญาที่ดี โดดเด่น นำความรู้ความสามารถมาใช้ได้เต็มศักยภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สังคมยกย่อง ยอมรับ

ผู้สอนสามารถนำเนื้อหาจากหลักสูตรไปเขียนเป็นแผนการสอน สามารถปรับพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตและการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กนักเรียนในระดับอนุบาลให้มีพฤติกรรมที่ดีงาม มีเนื้อหาการเรียนรู้ของ การให้ การแบ่งปัน การมีวินัย และการพัฒนาที่ก่อให้เกิดปัญญา โดยตั้งเป็นหลักสูตรที่ น่าดึงดูดใจ เช่น หลักสูตรธรรมะสุขใจ หลักสูตรเด็กไทยใจธรรมะ หลักสูตร How to be A Super Hero? โดยการเขียนแผนการสอน ที่อธิบายถึงขั้นตอนการสอนตั้งแต่ขั้นนำ ขั้นสอนจนถึงขั้นการประเมินผล

2) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้เต็มความสามารถ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการ ทาน ศีล ภาวนา โดยออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กนักเรียนระดับอนุบาลและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมไปพร้อมกัน ดังนั้นการจะปลูกฝังคุณธรรม

ให้กับเด็กระดับอนุบาลควรจัดเป็นกิจกรรมที่เด็กทำแล้วมีความสุข สนุกสนาน สามารถเล่นไปด้วยเรียนรู้ไปด้วย ไม่ทำให้เกิดความเครียด การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาลควรให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็ก (ประเวศ วะสี, 2543, หน้า ก) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สามารถจัดกิจกรรมให้สนุกโดยที่นักเรียนระดับอนุบาลได้เรียนรู้ถึง ทาน ศีล ภาวนา ได้พร้อมกัน ด้วยกิจกรรม How to be A Super Hero? หรือ กิจกรรมธรรมชาติ สุขใจ การเล่นละคร หุ่นเงา การเล่นเกมบทบาทสมมติ การเล่นเกม นิทาน ศิลปะสร้างสรรค์ งานเย็บปักถักร้อยอย่างง่าย การเล่นเกม เช่น งูได้บันไดธรรม เกมสามก๊ก เกมการละเล่นเด็กไทย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็น องค์กรร่วมมือคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน เน้นเด็กเป็นสำคัญ (ทิตินา แชนมณี, 2540, หน้า 5) คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี มีวินัยและมีความสุข

3) ด้านการจัดบรรยากาศและสื่อที่สะอาด แจ่มใส มีธรรมชาติ อบอุ่น ร่มเย็น เป็นมิตร มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้

การจัดบรรยากาศ และมีสื่อที่สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล สามารถการจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริม การพัฒนา ทาน ศีล ภาวนา เช่น มีต้นไม้ร่มรื่น มีภาพที่จะชวนให้ระลึกถึง ความสุข ความร่าเริง อยู่เสมอ มีมุมหรือห้องสงบใจ บริหารจิต เจริญภาวนาที่เหมาะสม หรือมากพอที่จะบริการผู้เรียน หรือการตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ หรือใกล้ชิดธรรมชาติชวนให้มีความสุข และส่งเสริม ปัญญา ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต สถานศึกษาจัด กิจกรรมวิถีชีวิต ประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือในโอกาสต่าง ๆ เป็นภาพรวมทั้งสถานศึกษาที่เป็นการปฏิบัติ บูรณาการทั้ง ทาน ศีล ภาวนา โดยเน้นการมีวิถีชีวิต หรือ วัฒนธรรมของการกิน อยู่ ดู ฟัง ด้วยสติสัมปชัญญะ เพื่อเป็นไปตามคุณค่าแท้ของการดำเนินชีวิต ด้านการ เรียนการสอน สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือจัดการเรียนการสอน ที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อ พัฒนาผู้เรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน (สัมภาษณ์, ประธานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, วันที่ 14 พฤษภาคม 2566) ส่งเสริม บรรยากาศของการพัฒนาสี่ด้านคือ ด้านร่างกาย ด้านศีล ด้านจิตใจและด้านปัญญา หรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสงปัญญา และมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีบรรยากาศของ ความเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีความเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อนักเรียน ครูต่อ ผู้ปกครอง และครูต่อครูด้วยกัน

4) การวัดและประเมินผลตามพัฒนาการเด็กรายคนเพื่อส่งเสริมศักยภาพให้ก้าวไกล

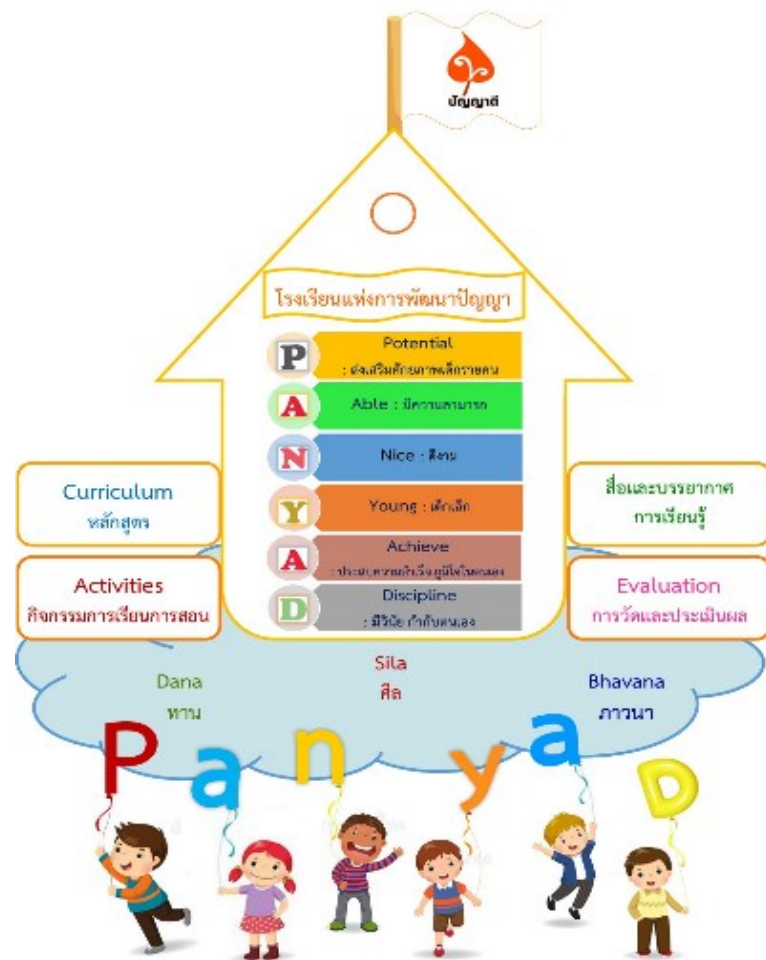
การพัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล โดยการตรวจสอบการพัฒนา ทาน ศีล ภาวนา ด้วยตนเองอย่างง่ายได้ (สัมภาษณ์ พระธรรมวชิรมณี วิ, วันที่ 1 กันยายน 2566) ในเด็กระดับอนุบาลได้ โดยการประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน คือ พัฒนาด้านกาย มีความแข็งแรงมากขึ้นหรือไม่ พัฒนาการด้านศีล คือการมีวินัย ความรับผิดชอบของเด็ก การอยู่ร่วมกันในห้องเรียน การเล่นด้วยกันอย่างประนีประนอม อยู่ในกฎกติกาของโรงเรียน ของห้องเรียน พัฒนาการด้านจิต คือการสังเกตเห็นความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำแล้วมีความสุข ความร่าเริงแจ่มใสขณะเรียนรู้ พัฒนาการด้านปัญญาคือความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำงาน เด็กสามารถบริโภคใช้สอย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หรือการกินการใช้ของในชีวิตประจำวันใน

ปริมาณที่เหมาะสม และรู้จักเลือกกิน ใช้ สิ่งที่มีคุณภาพ ได้ประโยชน์ ได้คุณค่าต่อชีวิต เช่น การไม่เลือกรับประทานอาหารที่ดูสวยงาม รสชาติถูกปาก และมีการโฆษณามากเป็นหลัก ฯลฯ สามารถดูแลร่างกายให้มีสุขภาพดี และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ตามกาลเทศะ มีการดำเนินชีวิตประจำวันที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมแต่มีลักษณะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่ดี ทั้งถึง ทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน มีวินัยหรือมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จมีความซื่อสัตย์ จริงใจไม่และตรงต่อเวลาที่นัดหมาย หรือที่ตกลงกัน นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ ตามวุฒิภาวะของตนเอง ดูแลในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง โดยพึ่งผู้อื่นน้อย การพัฒนาจิต นักเรียนมีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณ โดยมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติให้เห็น เช่น การแสดงความเคารพต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการมีน้ำใจช่วยเหลืองานของพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้มีพระคุณอื่น ฯลฯ มีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร และอดทนที่จะทำงาน หรือเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดีอยู่เสมอ อธิบายได้ถึงการกระทำ และผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นว่าการกระทำอย่างไรเป็น เป็นคุณ หรือเป็นโทษ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา กระตือรือร้นหาความรู้หาความจริง (สัมภาษณ์ อัมพล บุตดาสาร, วันที่ 20 พฤษภาคม 2566)

สรุปได้ว่า ทาน ศีล ภาวนา สามารถปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล โดยการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน ครุฑนำหลักสูตรมาเขียนแผนการสอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับวัย จัดบรรยากาศที่ส่งเสริม การใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความอบอุ่น เป็นมิตร สามารถประเมินผลเป็นรูปธรรมรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล นำไปพัฒนาศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคล

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ” โดยการบูรณาการพุทธธรรม ทาน ศีล ภาวนา เพื่อการพัฒนาศักยภาพเด็ก ให้มี พฤติกรรมที่ดีงาม มินิสัยใฝ่เรียนรู้อยู่ สามารถใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับวัย เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้วิจัยได้สรุปเป็น PanyaD Model องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย สามารถแสดงแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 PanyaD Model : ที่มาของภาพโดยผู้วิจัย

ผู้วิจัยอธิบายแผนภาพ ได้ดังนี้

P: Potential; ส่งเสริมศักยภาพเด็กรายบุคคล

A: Able; มีความสามารถ ดูแลตนเองและผู้อื่น

N: Nice; มีความดีงาม เกื้อกูล เอื้ออารี

Y: Young; เหมาะสมกับวัย พึ่งตนเองได้

A: Achieve; ประสบความสำเร็จภูมิใจที่ได้ทำความดี ประเมินผลตนเองได้ทั้งร่างกาย(ศีล)การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น จิต และการคิดแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ปัญญาในทางที่ดีงาม น่ายกย่อง

D: Discipline; มีวินัยกำกับตนเอง รู้หน้าที่ โดยตั้งเป็นเป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา 4 ด้าน คือ

ผู้วิจัยอธิบายแผนภาพ ได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน สามารถ จัดการเรียนรู้อยู่โดยบูรณาการ ทานศีล ภavana ในเนื้อหาการเรียนรู้อะไรและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน จัดแผนการสอนโดยบูรณาการ หลักทาน ศีล ภavana ในทุกกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนนำ หลักธรรม ทาน ศีล ภavana มาใช้ใน การมีวินัยในตนเอง อยู่ในกฎกติกา มีอิสระแต่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความ

รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ในการดำเนินชีวิตอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใฝ่รู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

3. ด้านสื่อและบรรยากาศ ส่งเสริมบรรยากาศใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ใฝ่สร้างสรรค์ โดยมีกิจกรรมที่มีความหลากหลาย เช่น กิจกรรมต้นแบบความดี กิจกรรมที่เป็นแบบอย่างแก่น้อง จัดงานแสดงความสามารถ การบรรยายที่ได้ที่ได้จากการแสดงความสามารถให้เด็กยากไร้

4. ด้านการวัดและประเมินผล มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมตามหลักภาวนา 4 (กาย ศีล จิต ปัญญา) มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย สามารถวัดได้ครอบคลุม ทั้งด้านพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อม (กาย) ด้านพฤติกรรมที่มีต่อคนอื่น (ศีล) ด้านคุณลักษณะของจิตใจ (จิต) และด้านปัญญาที่มีความคิด ความรู้ที่ถูกต้อง และนำข้อมูลจากการวัดประเมินผลมาใช้ในการพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

หากฝึกเด็กให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดีงามนี้ได้ โรงเรียนจะสามารถผลิตเด็กที่มีศักยภาพ เปรียบเสมือนนำความดีมาครอบไว้ที่ศีรษะของเด็ก คือใส่ชฎา ทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ขึ้น ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ : ที่มาของภาพโดยผู้วิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

งานคุชฎีนิพนธ์เรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยอภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยการบูรณาการ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

เป็นหลักสูตรสำหรับเด็กที่สามารถใช้ปัญญาในทางที่ตีความสามารถของตนเองสู่สากล เพื่อการ
แสดงออกต่อผู้อื่นด้วยความเอื้ออารี รู้หน้าที่ เต็มศักยภาพ เนื้อหาการเรียนรู้ แผนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียน
นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันจัดการแบ่งปัน การให้อภัยเพื่อเผื่อแผ่ มีน้ำใจเป็นการสร้างอุปนิสัยที่สังคมต้องการเพื่อ
การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในขณะที่การสร้างวินัยในตนเอง การอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎกติกา การพัฒนาปัญญา
เพื่อให้เด็ก คิดเป็น พูดเป็น ทำเป็น ฟังเป็น อันจะทำให้เด็กมีปัญญาที่ดีโดดเด่น นำความรู้ความสามารถมาใช้ได้
เต็มศักยภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สังคมยกย่อง ยอมรับ นำไปหลักการเหล่านี้ไปบูรณาการให้มีความ
สอดคล้องกับเนื้อหา ครอบคลุมเนื้อหาการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้าน อารมณ์
จิตใจ ด้านสังคมและด้านปัญญา กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้
มีเวลาเรียนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ได้
อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาที่ดีทางด้านร่างกาย การอยู่ร่วมกัน
อย่าง สงบสุข

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยการบูรณาการ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อ
ปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสร้างสุขลักษณะนิสัยที่ดีงาม เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา
พัฒนาความเคยชินไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ใช้ปัญญาแก้ปัญหาด้วยความสุข ให้ผู้สอนสามารถเลือกกิจกรรมที่ เหมาะสม
กับเด็กนักเรียนระดับอนุบาลและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมไปพร้อมกัน ควรจัดเป็นกิจกรรมที่เด็กทำแล้วมีความสุข
สนุกสนาน สามารถเล่นไปด้วยเรียนรู้ไปด้วย ไม่ทำให้เกิดความเครียด การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาลควรให้
ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็ก เช่น กิจกรรม How to be A Super Hero? หรือ กิจกรรมธรรมะสุขใจ การเล่น
ละคร หุ่นเงา การเล่นเกมบทบาทสมมติ การเล่นเกม นิทาน ศิลปะสร้างสรรค์ งานเย็บปักถักร้อยอย่างง่าย การเล่นเกม เช่น
งูไต่บันไดธรรม เกมสามก๊ก เกมการละเล่นเด็กไทย จัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะ สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น
ส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสงปัญญา ฝึกการมีวินัยในตนเอง อยู่ในกฎกติกา มีอิสระแต่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความ
รับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำกิจกรรม ส่งเสริมการใฝ่รู้และแสวงหา
ความรู้ด้วยตนเอง มอบหมายให้ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ทำให้นักเรียนมีโอกาสเลือกตามความสนใจและความ
ถนัด ด้วยความเมตตาและอ่อนโยน จัดกิจกรรมพัฒนาจิตเจริญปัญญา ครูใช้สื่อที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อให้
เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมมีคุณภาพและเต็มตามศักยภาพ
ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กอนุบาลทุกคน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและ
วิถีชีวิตของเด็ก ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำเป็นการเรียนรู้
เหมาะสมกับวัย

3. ด้านการจัดบรรยากาศและสื่อการเรียนรู้โดยการบูรณาการ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อปลูกฝัง
คุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

สามารถทำได้โดยการ ใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดัดแปลงสื่อรอบตัวอย่าง
สร้างสรรค์ การจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การพัฒนา ทาน ศีล
ภาวนา เช่น มีต้นไม้ร่มรื่น มีภาพที่จะชวนให้ระลึกถึง ความสุข ความร่าเริง อยู่เสมอ มีมุมหรือห้องสงบใจ
บริหารจัดการ เจริญภาวนาที่เหมาะสม ตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ ชวนให้มีใจสงบ และส่งเสริมปัญญา

4. ด้านการวัดและประเมินผล โดยนำไปพัฒนาศักยภาพเด็กนักเรียนระดับอนุบาล

ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรมที่ดีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ต่อคนอื่น ดูแลยกระดับจิตใจไม่ตกไปในทางหมั่นหมอง และใช้ปัญญาจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความคิด ความรู้ที่ถูกต้อง โดยการตรวจสอบการพัฒนา ทาน ศิล ภาวนา ในเด็กระดับอนุบาลได้ โดยการประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน คือ พัฒนาด้านกายพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อม มีความแข็งแรงมากขึ้นหรือไม่ เด็กสามารถบริโภคใช้สอย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค หรือการกินการใช้ของในชีวิตประจำวันในปริมาณที่เหมาะสมและรู้จักเลือกกินใช้สิ่งที่มีคุณภาพ ได้ประโยชน์ ได้คุณค่าต่อชีวิต เช่น การไม่เลือกรับประทานอาหารที่ดูสวยงาม รสชาติถูกปาก และมีการโฆษณามากเป็นหลัก ฯลฯ สามารถดูแลร่างกายให้มีสุขภาพดี และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ตามกาลเทศะ นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ ตามวุฒิภาวะของตนเอง ดูแลในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง โดยพึ่งผู้อื่นน้อย พัฒนาการด้านศิลปพฤติกรรมที่มีต่อคนอื่น คือการมีวินัย ความรับผิดชอบของเด็ก การอยู่ร่วมกันในห้องเรียน การเล่นด้วยกันอย่างประนีประนอม อยู่ในกฎกติกาของโรงเรียน ของห้องเรียน มีการดำเนินชีวิตประจำวันที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่มีลักษณะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่ดี ทัวถึง ทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน มีวินัยหรือมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จมีความซื่อสัตย์ จริงใจไม่และตรงต่อเวลาที่นัดหมาย หรือที่ตกลงกัน พัฒนาการด้านจิตคุณลักษณะของจิตใจ คือการสังเกตเห็นความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำแล้วมีความสุข ความร่าเริงแจ่มใส ขณะเรียนรู้ มีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณ โดยมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติให้เห็น เช่น การแสดงความเคารพต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการมีน้ำใจช่วยเหลืองานของพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีพระคุณอื่น ฯลฯ มีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร และอดทนที่จะทำงาน หรือเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดีอยู่เสมอ พัฒนาการด้านปัญญาที่มีความคิด ความรู้ที่ถูกต้อง คือความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำงาน อธิบายได้ถึงการทำ และผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นว่าการกระทำอย่างไรเป็น เป็นคุณ หรือเป็นโทษ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา กระตือรือร้นหาความรู้ หาความจริง จะต้องมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมตามหลักภวนา 4 (กาย ศิล จิต ปัญญา) โดยมีจุดประสงค์เน้นเพื่อพัฒนานักเรียนต่อเนื่อง โดย ครู มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย การประเมินผลเป็นรูปธรรมรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล นำไปพัฒนาศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

งานดุขนิพนธ์เรื่อง “การปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัย อภิปรายได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยการบูรณาการ ทาน ศิล ภาวนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

เป็นหลักสูตรสำหรับเด็กที่สามารถใช้ปัญญาในทางที่ดี นำความสามารถของตนเองสู่สากล เพื่อการแสดงออกต่อผู้อื่นด้วยความเอื้ออารี รู้หน้าที่ เต็มศักยภาพ เน้นหาการเรียนรู้ แผนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันรู้จักการแบ่งปัน การให้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจเป็นการสร้างอุปนิสัยที่สังคมต้องการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ในขณะที่การสร้างวินัยในตนเอง การอยู่ร่วมกันอย่างมีกฎกติกา การพัฒนาปัญญาเพื่อให้เด็ก คิดเป็น พุดเป็น ทำเป็น ฟังเป็น อันจะทำให้เด็กมีปัญญาที่ดี โดดเด่น นำความรู้

ความสามารถใช้ได้เต็มศักยภาพ เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สังคมยกย่อง ยอมรับ นำไปหลักการเหล่านี้ไปบูรณาการให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ครอบคลุมเนื้อหาการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับการเด็ก 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้าน อารมณ์ จิตใจ ด้านสังคมและด้านปัญญา กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ มีเวลาเรียนที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เข้าใจง่าย ทำให้นักเรียนมีการพัฒนาที่ดีทางด้านร่างกาย การอยู่ร่วมกันอย่าง สงบสุข

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยการบูรณาการ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยสร้างสุขลักษณะนิสัยที่ดีงาม เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา พัฒนาความเคยชินไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ใช้ปัญญาแก้ปัญหาด้วยความสุข ให้ผู้สอนสามารถเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กนักเรียนระดับอนุบาลและเป็นการปลูกฝังคุณธรรมไปพร้อมกัน ควรจัดเป็นกิจกรรมที่เด็กทำแล้วมีความสุข สนุกสนาน สามารถเล่นไปด้วยเรียนรู้ไปด้วย ไม่ทำให้เกิดความเครียด การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาลควรให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กเช่น กิจกรรม How to be A Super Hero? หรือ กิจกรรมธรรมะ สุขใจ การเล่นเกม หุ่นงา การเล่นเกมทบทวน การเล่นเกม นิทาน ศิลปะสร้างสรรค์ งานเย็บปักถักร้อยอย่างง่าย การเล่นเกม เช่น งูใต้บันไดธรรม เกมสามก๊ก เกมการละเล่นเด็กไทย จัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะ สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสงปัญญา ฝึกการมีวินัยในตนเอง อยู่ในกฎกติกา มีอิสระแต่ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความรับผิดชอบ คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในขณะที่ทำกิจกรรม ส่งเสริมการใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มอบหมายให้ค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ทำให้นักเรียนมีโอกาสเลือกตามความสนใจและความถนัด ด้วยความเมตตาและอ่อนโยน จัดกิจกรรมพัฒนาจิตเจริญปัญญา ครูใช้สื่อที่หลากหลาย และเหมาะสม เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวมมีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กอนุบาลทุกคน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ผ่านการเล่นอย่างมีความหมายและมีกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำการเป็นเรียนรู้เหมาะสมกับวัย

3. ด้านการจัดบรรยากาศและสื่อการเรียนรู้โดยการบูรณาการ ทาน ศีล ภาวนา เพื่อปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับอนุบาล

สามารถทำได้โดยการ ใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดัดแปลงสื่อรอบตัวอย่างสร้างสรรค์ การจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริม การพัฒนา ทาน ศีล ภาวนา เช่น มีต้นไม้ร่มรื่น มีภาพที่จะชวนให้ระลึกถึง ความสุข ความร่าเริง อยู่เสมอ มีมุมหรือห้องสงบใจ บริหารจิต เจริญภาวนาที่เหมาะสม ตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ ชวนให้มีใจสงบ และส่งเสริมปัญญา

4. ด้านการวัดและประเมินผล โดยนำไปพัฒนาศักยภาพเด็กนักเรียนระดับอนุบาล

ครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรมที่ดีที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ต่อคนอื่น ดูแลยกระดับจิตใจไม่ตกไปในทางหม่นหมอง และใช้ปัญญาจัดการปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มีความคิด ความรู้ที่ถูกต้อง โดยการตรวจสอบการพัฒนา ทาน ศีล ภาวนา ในเด็กระดับอนุบาลได้ โดยการประเมินพัฒนาการ 4 ด้าน คือ พัฒนาด้านกายพฤติกรรมที่มีต่อสิ่งแวดล้อม มีความแข็งแรงมากขึ้นหรือไม่ เด็กสามารถบริโภคใช้สอย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษา

โรค หรือการกินการใช้ของในชีวิตประจำวันในปริมาณที่เหมาะสมและรู้จักเลือกกิน ใช้สิ่งที่มีคุณภาพ ได้ประโยชน์ ได้คุณค่าต่อชีวิต เช่น การไม่เลือกรับประทานอาหารที่ดูสวยงาม รสชาติถูกปาก และมีการโฆษณามากเป็นหลัก ฯลฯ สามารถดูแลร่างกายให้มีสุขภาพดี และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย ตามกาลเทศะ นักเรียนสามารถพึ่งตนเองได้ ตามวุฒิภาวะของตนเอง ดูแลในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง โดยพึ่งผู้อื่นน้อย พัฒนาการด้านศิลปพฤติกรรมที่มีต่อคนอื่น คือการมีวินัย ความรับผิดชอบของเด็ก การอยู่ร่วมกันในห้องเรียน การเล่นด้วยกันอย่างประนีประนอม อยู่ในกฎกติกาของโรงเรียน ของห้องเรียน มีการดำเนินชีวิตประจำวันที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่มีลักษณะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อมให้มีสภาพที่ดี ทัวถึง ทั้งในและนอกบริเวณโรงเรียน มีวินัยหรือมีการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ตรงต่อเวลาที่นัดหมาย หรือที่ตกลงกัน พัฒนาการด้านจิตคุณลักษณะของจิตใจ คือการสังเกตเห็นความมุ่งมั่นในการทำงาน ทำแล้วมีความสุข ความร่าเริงแจ่มใสขณะเรียนรู้ มีความกตัญญูรู้คุณ ตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณ โดยมีพฤติกรรมที่ปฏิบัติให้เห็น เช่น การแสดงความเคารพต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง และการมีน้ำใจช่วยเหลืองานของพ่อแม่ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีพระคุณอื่น ฯลฯ มีจิตใจเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน ทำงานและเรียนรู้อย่างตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร และอดทนที่จะทำงาน หรือเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ มีสุขภาพจิตดี ร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดีอยู่เสมอ พัฒนาการด้านปัญญาที่มีความคิดความรู้ที่ถูกต้อง คือความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำงาน อธิบายได้ถึงการทำ และผลของการกระทำที่จะเกิดขึ้นว่าการกระทำอย่างไรเป็น เป็นคุณ หรือเป็นโทษ เป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา กระตือรือร้นหาความรู้ หาความจริง จะต้องมีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครอบคลุมตามหลักทฤษฎี 4 (กาย ศิล จิต ปัญญา) โดยมีจุดประสงค์เน้นเพื่อพัฒนานักเรียนต่อเนื่อง โดย ครู มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย การประเมินผลเป็นรูปธรรมรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของเด็กนักเรียนระดับอนุบาล นำไปพัฒนาศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีหน่วยงานภาครัฐนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

2. ควรมีการนำผลจากการศึกษาวิจัยไปปรับใช้ การศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษาแต่ละที่ แล้วปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับอนุบาลเชิงพุทธบูรณาการ

2. ข้อเสนอแนะเชิงการปฏิบัติ

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียนระบบสองภาษาหรือโรงเรียนนานาชาติ เพื่อแก้ปัญหาเด็กประถมศึกษาในยุคปัจจุบัน

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมของเด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเชิงพุทธบูรณาการ ในโรงเรียนระบบสองภาษาหรือโรงเรียนนานาชาติ เพื่อแก้ปัญหาเด็กวัยรุ่นในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง :

หนังสือ :

ทิตนา ขัมมนณี. (2540). *การคิดและการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด*. กรุงเทพมหานคร: โครงการพัฒนาการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2561). *คู่มือพัฒนาทักษะสมอง EF Executive Functions สำหรับครูปฐมวัย*.

กรุงเทพมหานคร: บริษัท มติชน จำกัด.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

(2560). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

วารสาร :

ประเวศ วะสี. (2542). วิสัยทัศน์ของกระบวนการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ*. 2(1); 8-11.

อุษา แดงทอง. (มกราคม-มิถุนายน 2563). การพัฒนาจริยธรรมเด็กปฐมวัยกับจุดเริ่มต้นที่บ้าน ในบริบทสังคมไทย. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี*. 1(1); 2563.

สัมภาษณ์ :

ธิดา พิทักษ์สินสุข. นายกสมาคมอนุบาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ผู้อำนวยการโรงเรียนเพลินพัฒนา (วันที่สัมภาษณ์ 2 กันยายน 2566)

พระธรรมวชิรมณี (วิ), (บุญชิต ญาณสโร ป.ธ.9, รศ.ดร.) กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะจังหวัด

กรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ผู้อำนวยการสถาบันวินยาสานุธรรมมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (วันที่สัมภาษณ์ 1 กันยายน 2566)

รศ.ดร.ชลทิพย์ สมานิต. ประธานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (วันที่สัมภาษณ์ 14 พฤษภาคม 2566)

รศ.ดร.อำพล บุคดาสาร. ประธานหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา วิทยาลัยการฝึกหัดครูมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (วันที่สัมภาษณ์ 20 พฤษภาคม 2566)

Reference :

Books :

Titsana Khammanee. (1997). *Thinking and Teaching to Develop Thinking Processes*. Bangkok: Teaching and Learning Development Project. Office of the National Education Commission. Prime Minister's Office.

Thida Pitaksinsuk. (2018). *Executive Functions (EF) Skills Development Handbook for Early Childhood Teachers*. Bangkok: Matichon Co., Ltd.

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitaka*, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Edition. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya

University Printing House.

Academic and Educational Standards Division, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2017). Early Childhood Education Curriculum, B.E. 2560 (2017). Bangkok: Agricultural Cooperative Federation of Thailand Printing House Limited.

Journal :

Prawet Wasi. (1999). Vision of the learning process in the basic education curriculum. Academic Journal. 2(1); 8-11.

Usa Taengthong. (January-June 2020). Early childhood ethics development and the beginning at home in the context of Thai society. Ramphaiphanee Journal of Humanities and Social Sciences. 1(1); 78-86.

Interview :

Thida Phitaksinsuk, President of the Kindergarten Association of Thailand under the Royal Patronage of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn, and Director of Ploenpattana School. (Interview 2 September 2023)

Phra Dhammavajiramuni V. (Bunchit Yanasamvaro, P.Dh.9, Assoc. Prof. Dr.), Member of the Supreme Sangha Council, Chief Monk of Bangkok Province. Assistant Abbot of Wat Mahathat Yuwarajrangsrit, Director of the Vipansana Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Interview 1 September 2023.

Assoc. Prof. Dr. Chalathip Samahito, Chair of the Early Childhood Education Program, Bachelor of Education, Kasetsart University. (Interview 14 May 2023)

Assoc. Prof. Dr. Amphol Buddasarn, Head of the Bachelor of Education Program in Buddhist Studies, College of Teacher Training, Phranakhon Rajabhat University. (Interview 20 May 2023)

Bloom B.S. (1964). *Stability and Change in Human Characterictics*. New York : John Wiley and Son.